

INTERJÚ THÉODORE TREFON-NAL

KÉSZÍTETTE: BARACS RÓBERT¹

B.R.: Először is, mivel Belgium kellős közepén vagyunk, hadd kérdezzem meg: Ön flamand, vallon, vagy szimplán brüsszeli?

T.T.: Egyik sem az említettek közül. Görög útlevelem van, az Amerikai Egyesült Államokban születtem, Belgiumban élek 30 éve és Kongó a megélhetésem. Hivatásosan görög és amerikai kettős állampolgár vagyok.

B.R.: Hol töltötte a gyermekkorát?

T.T.: Bostonban, Massachusetts államban nőttem fel.

B.R.: Hol végezte felsőfokú tanulmányait?

T.T.: A New York University-n szereztem BA diplomát filozófiából. Ezt követően a párizsi Institut d'étude politique intézményében tanultam egy évig, ahol sok afrikai hallgatóval találkoztam, s ekkor határoztam el, hogy Franciaország afrikai szerepvállalásáról készítek doktori disszertációt. Az egy éves politológiai képzés után jelentkeztem PhD képzésre, amit a Boston University-n végeztem el, szintén politológia tudományterületen. A kutatásaim azonban Belgiumba hoztak, Edouard Bustin belga professzor hatására, aki a Boston University-n tanított.

B.R.: Miért a politológia szakot választotta?

T.T.: Mert sok tapasztalatot szereztem Párizsban, s ez felébresztette bennem a vágyat, hogy mélyebbre ássak a politikatudomány terén.

B.R.: Volt-e olyan személy a karrierje során, aki mint mentor, esetleg példakép segítette?

T.T.: Volt mentorom, a már említett Edouard Bustin, aki akkoriban a Politológia tanszék vezetője volt a Boston University-n. Nagyon barátságos és kedves ember, aki hatást gyakorolt a karrierem során meghozott döntéseimre. Jelenleg nyugdíjas, Bostonban él, minden nyáron jön Brüsszelbe és vagy itt, vagy Bostonban szoktunk találkozni.

 Théodore Trefon

B.R.: Mikor fordult az érdeklődése Kinshasa-Congo történelme felé?

T.T.: 1982-ben történt. 1979-ben kezdtem meg doktori képzésemet a Boston University-n. Az amerikai képzési rendszerben csak a 3 éves képzés és vizsgák után választunk konkrét kutatási témát. 1988-ban védtem meg a doktori értekezésemet.

B.R.: Mikor járt először Kongóban?

T.T.: Egészen pontosan 20 évvel ezelőtt, 1994 februárjában. Azóta 66 alkalommal jártam Kongóban, az ország számos különböző pontján, nagyvárosokban (Kinshasa, Bukavu, Goma, Lubumbashi, Kisangani, Matadi, Boma) és erdővel borított részeken is, ahol a fakitermelési koncessziók társadalmi hatásait vizsgáltam.

B.R.: Kapott-e támogatást kongói kutatóktól vagy politikusoktól?

T.T.: Semmiféle támogatást nem kaptam politikusoktól, de kutatóktól igen, de azt is kijelenthetem, hogy a kongói politikusok nem akadályozták a munkámban. Szeretném hangsúlyozni, hogy számos kongói kollégám van, igazi barátok.

B.R.: Milyen gyakran utazik Kongóba?

T.T.: Évente négy-öt alkalommal.

B.R.: Beszéli-e valamelyik kongói nyelvet?

T.T.: Igen, a lingala nyelvet beszélem. Először egy, a University of Illinois állami ösztöndíjjal tanultam lingalául, még az Egyesült Államokban. Ezt követően, a kongói barátaimmal és kollégáimmal történő beszélgetések során fejlesztettem tovább nyelvi ismereteimet.

Théodore Trefon (59) Kongó szakértő, a tervureni Koninklijk Museum voor Midden-Afrika / Musée royal de l'Afrique centrale / Royal Museum for Central Africa kutatója. Elsődleges kutatási területe az állam és a társadalom kapcsolata. PhD fokozatot a Boston University-n szerzett 1988-ban. Kutatásai mellett mind Belgiumban, mind a Kongói Demokratikus Köztársaságban több egyetemen tanított, illetve jelenleg is tanít.

Jelentősebb publikációi:

Théodore Trefon: French policy toward Zaïre during the Guiscard d'Estaing Presidency. Series 'Cahiers du CEDAF', n°1, Brussels, CEDAF, 1989. 135 p.

Théodore Trefon: Population et pauvreté á Kinshasa. In: Afrique Contemporaine n°194. pp. 82-89. Paris/Bruxelles, Agence française de développement/De Boeck, 2000.

Théodore Trefon: The political economy of sacrifice: the Kinois and the State. In: Review of African Political Economy. n°93-94. pp. 481-498. Routledge, 2002.

Théodore Trefon (ed.): Reinventing order in the Congo: How people respond to the state failure in Kinshasa. Zed Books, London, 2004. 222 p.

Théodore Trefon (ed.): Expérience de recherche en République Démocratique du Congo: Méthodes et contextes. Series 'Civilisations', 54. Brussels : ULB, 2006. 287 p.

Théodore Trefon: Réforme au Congo: Attentes et désillusions. Series 'Cahiers Africains' n°76. Tervuren/Paris : KMMA-MRAC/L'Harmattan. 2009. 275 p.

Théodore Trefon: Congo Masquerade: The Political Culture of Aid Inefficiency and Reform Failure. Series 'African Arguments', London, Zed Books and Royal Africa Society, 2011. 176 p.

Théodore Trefon: Uncertainty and Powerlessness in Congo 2012. In: Review of African Political Economy 40:135 pp. 141-151. Taylor and Francis. 2013.

B.R.: Melyek a kutatásának főbb forrásai?

T.T.: Többségében úgynevezett "szürke irodalom"², már publikált források, internet alapú források, civil szervezetek (NGO) jelentései, mert kortárs ügyekkel foglalkozom. Az az előnyöm megvan, hogy a gyakori terepmunkák alkalmával ellenőrizhetem az interneten talált információkat. A természeti erőforrás-menedzsment politikai gazdaságtani szempontú elemzésével foglalkozom, de történelmi perspektívából is vizsgálva. A kutatásom öt fő szektora: mezőgazdaság, bányászat, erdőszet, víz, olaj.

B.R.: Járt-e valaha Kelet-Kongóban?

T.T.: Igen, jártam. Jelenleg egy könyv megírásán dolgozom, Goma városáról, egy kongói kollégámmal közösen, azt vizsgálva, hogy milyen egy rendkívül veszélyes városban élni. Ez egy személyes beszámolókra épülő megközelítési mód.

B.R.: Találta-e már magát veszélyes helyzetben Kongóban?

T.T.: Nem is tudom, hogyan válaszoljak erre a kérdésre. Fizikailag sosem bántalmaztak, de amikor Gomában jártam, az M23 lázadása alatt, eltűnődtem azon, hogy vajon körültekintően jártam-e el, amikor úgy döntöttem, hogy odamegyek. A többi külföldi dzsipéken utazott, én voltam az egyetlen európai, aki taxi-motorral közlekedtem.

B.R.: Tanít-e kurzusokat Kongóról?

T.T.: Magáról Kongóról nem tartok órákat, de Kongóban tanítok. Két kurzust vezetek az *École régionale post-universitaire d'aménagement et de gestion integers des forêts et territoires tropicaux* intézményben, az egyiket környezetvédelmi irányítás, a másikat kutatómódszertan témakörben. Korábban tanítottam a Boston University brüsszeli kihelyezett képzési helyén, valamint a leuveni Katolikus Egyetemen Kultúra és fejlődés kurzusokat tartottam.

B.R.: Találkozott-e nemzetközileg is ismert kongói személyiséggel? Amennyiben igen, milyen benyomást keltett Önben?

T.T.: Számos rendkívül magas rangú kongói személlyel találkoztam, az egyetemi szférából, a diplomáciai testületekből, valamint a minisztériumokból.

B.R.: Mivel az elmúlt több, mint 50 év nem hozott túl sok sikert Kongó számára – habár a természeti erőforrásai alapján Afrika leggazdagabb országa kellene legyen –, milyen jövőképet jósol az ország jövőjét illetően?

T.T.: Egy 2010-es Világbank-jelentés azt írta, hogy a lehető legjobb esetben 2030-ban érheti el Kongó az 1960-as fejlettségi szintet. A személyes észrevételem az, hogy ez a kijelentés optimista.

B.R.: Számos monográfia szerzőjeként, melyik könyvét ajánlja a magyar olvasók számára?

T.T.: Ha ajánlhatok egynél többet, akkor a következő két könyv lenne az, melyek a legsikeresebbek voltak. 1. *Reinventing Order in the Congo*. 2. *Congo Masquerade*. Utóbbi a nemzetközi segélyek eredménytelenségének komplex problémáit vizsgálja. Nincs túl sok meggyőző bizonyíték, hogy a segélynyújtók valóban segíteni akarják Kongó fejlődését. Szeretném kiemelni, hogy angolul és franciául publikálok.

B.R.: Mintegy "utolsó szó jogán", van-e bármi más, amit a magyar olvasóknak feltétlenül tudniuk kell Kongóról?

T.T.: Kongó az élet iskolája, *École de vie!* Harminc évnyi kutatási tapasztalattal Kongóról és Kongóban a hátam mögött, azt mondhatom, hogy tökéletes választás volt a pályafutásomat illetően.

B.R.: Köszönöm az idejét és a beszélgetést! ☀

Jegyzet

- 1 Az interjú a szerző Campus Hungary-ösztöndíjas időszakában készítette.
- 2 Grey literature, bővebben lásd: <http://ki.oszk.hu/kf/kfarchiv/2000/4/dobo.html>

English Abstract

English summary of the interview with Théodore Trefon

During the conversation with Théodore Trefon in his office at Tervuren, I asked personal and professional questions about his life, studies, research and personal opinion about the past, present and future of the Democratic Republic of Congo. Théodore originally comes from the USA, and partly thanks to his mentor, partly to his research topic, he settled down in Belgium. He examines the former Belgian colony from a political economical point of view, also with historical aspects. As he works with very contemporary issues, he travels frequently to the Congo. He has also been to the dangerous eastern part of the Congo, during his field trips. Researcher, lecturer, author of several essays and books, he has vast information about the Congo. Currently, he works as researcher at the Royal Museum for Central Africa in Tervuren, close to Brussels.

A szerzőről

Ének-zene, történelem szakos bölcsész és tanár, református vallástanár
Az SZTE BTK Történelemtudományi
Doktori Iskola Modernkor Program
doktorandusza. Kutatási területe
Belga-Kongó nemzeti mozgalmi, az ország
függetlenné válása és a kongói válság.

About the Author

Teacher of music and history, historian,
teacher of religion. PhD student of the
History Doctoral School Modern
Times & Contemporary History Program
at the University of Szeged.
His research area are the national
movements of the former Belgian-Congo,
its decolonization and the Congo crisis.

baracsrobert@gmail.com

Fizessen elő most az Afrika Tanulmányok folyóirat 2015-ös évfolyamára

4

megjelenés

mindössze **2490** Ft-ért

Az ár tartalmazza a postaköltséget is.

Bővebb információ és előfizetés:

Email: elofizetes@publikon.hu

Tel.: 06-72/522-624

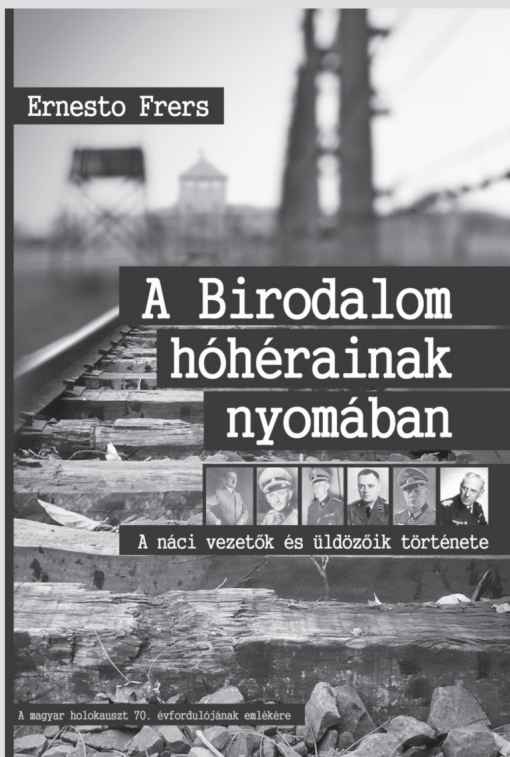
IDResearch Kutatási és Képzési Kft.
www.afrikatanulmanyok.hu

Ernesto Frers

A Birodalom hóhérainak nyomában

A náci vezetők és
üldözöik története

GLOBAL BOOK
KIADÓ

A Harmadik Birodalom hóhérai, a holokauszt végrehajtói és akik megbosszulták az áldozatokat. Auschwitz, Treblinka, Mauthausen... Helyszínek, nevek, melyek örökre bevésődtek közös emlékezetünkbe. Férfiakat, nőket és gyermekeket hurcoltak el otthonaikból, zsúfolták őket marhavagonokba, és szállították különböző megsemmisítő táborokba. Már nem embereként, csak számokként érkeztek, szenvedéseik képei eljutottak hozzánk, és létfontosságú hagyatékot képeznek, amelyet meg kell ismertetni a fiatalabb nemzedékekkel.

A tragédia felelősei közül sokakat bíróság elé állítottak és elítéltek, de a náci bűnösök nagy részének sikerült elmenekülnie.

Ez a könyv a bűnösökről és a rájuk „vadászó” áldozatokról szól. Ideológusok, mint Himmler vagy Eichmann. Hóhérok, mint Klaus Barbie vagy Hermine Braunsteiner. És mások, akik a tudomány álcája alatt embereket kínoztak, mint Mengele vagy Helm. Velük szemben azok (Kovner, Wiesenthal és Beate Klarsfeld), akik – egy feltételezett igazságszolgáltatás nevében – annak szentelték életüket, hogy üldözzék és kézre kerítsék a szökött nácikat. Ők mindnyájan, így vagy úgy, részesei az emberiség legsötétebb és legszörnyűbb eseményének...

Keresse a kötetet az Alexandra és Lira Könyvesboltokban,
a független könyvesboltokban és az internetes portálokon
vagy rendelje meg a Publikon Kiadótól a www.publikon.hu oldalon.

www.publikon.hu